

NEET-nuorten kuntoutuksen kehittämisen projekti v. 2017-2019

Projektipäällikkö Johanna Rouvinen
(johanna.rouvinen@kela.fi), p. 050 5623 989

Kela, Työ- ja toimintakykyetuuksien osaamiskeskuksen kuntoutusryhmä
@Kelankuntoutus

Kela|Fpa®

Mitä teemme? (18.1.2018 esitys palveluntuottajien yhteistyötilaisuudessa)

Nostamme nuoret,
erityisesti NEET-nuoret keskiöön

Helpotamme NEET-nuorten hakeutumista
ja ohjautumista kuntoutukseen

Kehitämme uusia nuorten palveluja
ja toimintamalleja

Laajennamme lähettäviä tahoja

Kehitämme ja parannamme konkreettista yhteistyötä mm.

Ohjaamon, Etsivän nuorisotyön ja TYP:n kanssa

2

”Kokeilun vuosi”

Kela|Fpa

Projektin taustaa

- Suomen hallitus päätti budjettiriihessään 8/2017, että jatkossa nuoren on mahdollista saada tarvitsemiaan ammatillisen kuntoutuksen palveluita ilman sairaus- tai vammadiagnoosia, jos hänen toimintakykynsä on selvästi alentunut
 - Kelan saama lisärahoitus NEET-nuorten kuntoutuksen kehittämiseen
 - Sosiaali- ja terveysministeriölle 12/2017 kehittämissuunnitelma, jossa kirjattuna ne toimet, joilla lakimuutokseen valmistaudutaan
- NEET-nuoret (Not in Employment, Education or Training) vahvasti esillä yhteiskunnallisessa keskustelussa, esim. Heikki Hiilamo ym. 2017: Nuorten osallisuuden edistäminen – selvitysmiehen raportti : <http://nuorisotakuu.fi/documents/3924414/4306153/Nuorten-osallisuuden-edistaminen.pdf>
 - Suomessa ns. lannistuneita NEET-nuoria eniten vertailussa mukana olevista maista
 - Heterogeeninen ryhmä, ulkopuolelle jäämiseen useita eri syitä (mm. ylisukupolvinen huono-osaisuus, vapaaehtoisesti ulkopuolelle jättäytyminen)

Heikki Hiilamo ym. 2017:

Nuorten osallisuuden edistäminen – selvitysmiehen raportti

1/2

- Hiilamo jaottelee NEET-nuorten joukon viiteen kategoriaan:
 - ❖ Työttömät nuoret (ovat työmarkkinoiden käytettävissä ja etsivät työtä)
 - ❖ Työmarkkinoiden ulkopuolella olevat nuoret (ovat sairaita, vammaisia tai hoitavat läheisiään)
 - ❖ Passiiviset nuoret (eivät hakeudu työhön tai koulutukseen, vaikka esteenä ei ole esimerkiksi työkyvyttömyyttä)
 - ❖ Mahdollisuuksia etsivät nuoret (eivät hakeudu työhön tai koulutukseen, koska odottavat taitojaan tai asemaansa parantavia mahdollisuuksia)
 - ❖ Vapaaehtoisesti NEET-nuoret (ovat vapaaehtoistyössä, matkustelevat tai ovat muussa mielekkäässä toiminnassa esimerkiksi musiikin tai taiteen saralla)
- Yhteistä joukolle on, että nuoret eivät ole parantamassa työmarkkinavalmiuksiaan koulutuksen, harjoittelun tai työn avulla ja heillä on suurempi riski jäädä tulevaisuudessa valtavirran ulkopuolelle ja saada vain matala koulutus ja alhaiset tulot.

Heikki Hiilamo ym. 2017:

Nuorten osallisuuden edistäminen – selvitysmiehen raportti

2/2

- Yksilöllisiä riskitekijöitä nuorille ovat esimerkiksi:
 - Alhainen koulutus
 - Koulutuksen keskeyttäminen
 - Heikko koulumenestys
 - Koulukiusaaminen
 - Lastensuojelun sijaishuollon kokemus
 - Maahanmuuttajatausta
 - Teiniäitiys
 - Fyysisen ja psyykkisen toimintakyvyn puutteet
 - Päihdeongelmat
 - Ylisukupolvinen huono-osaisuus

Projektin tavoitteet

Valmistella Kelan järjestämän ammatillisen kuntoutuksen lainmuutosta 1.1.2019 lukien

Määritellä

- alle 30-vuotiaiden NEET-nuorten kohderyhmä (Kelan kuntoutuksessa)
- uudet asetettavat ammatillisen kuntoutuksen myöntämisen edellytykset
- mitä tarkoitetaan nuorten heikentyneellä toimintakyvyllä.

Kehittää

- NEET-nuorten ohjautumista Kelan kuntoutuspalveluihin (suullinen hakeminen, ilman lääkärinlausuntoa kuntoutukseen)
- yhteistyötä Ohjaamojen, Etsivän nuorisotyön, TYP:n ja sosiaalitoimen kanssa nuorten tunnistamiseksi ja ohjaamiseksi Kelan kuntoutuspalveluihin
- uusi NEET-nuorille suunnattu matalan kynnyksen kuntoutuspalvelu
- ko. nuorten tunnistamista osana Kelan ratkaisutyötä ja asiakaspalvelua

Ilman diagnoosia ja lomakkeita ammatilliseen kuntoutukseen

- 16-30-vuotiaat työ- ja opiskeluelämän ulkopuolella olevat nuoret, jotka eivät ole ase-/siviilipalveluksessa tai vietä suunniteltua välivuotta
- Ei edellytetä todennettua sairautta eikä siis lääkärinlausuntoa
- Riittää, että toimintakyky on heikentynyt
- Kuntoutusta voi hakea suullisesti, kuntoutushakemusta ei tarvitse täyttää

- Tämän vuoden aikana kokeilussa mukana ammatillinen kuntoutuspalvelus ja NUOTTI-valmennus
- Arvio: 1100 nuorta ammatilliseen kuntoutuspalvelukseen ja 800 nuorta NUOTTI-valmennukseen v. 2018

- Tällä hetkellä laissa (KKRL 6 §): Kansaneläkelaitos järjestää vakuutetun työ- ja ansiokyvyn tukemiseksi tai parantamiseksi taikka työkyvyttömyyden estämiseksi tarkoituksenmukaista ammatillista kuntoutusta, **jos asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma on aiheuttanut tai sen arvioidaan aiheuttavan lähivuosina vakuutetun työ- tai opiskelukyvyn ja ansiomahdollisuuksien olennaisen heikentymisen.**
- Vakuutetun työ- tai opiskelukyvyn ja ansiomahdollisuuksien olennaista heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon vakuutetun **kokonaistilanne**. Sairauden, vian tai vamman lisäksi arvioon vaikuttavat myös muut vakuutetun työ- tai opiskelukyvyn ja ansiomahdollisuuksiin vaikuttavat tekijät, joita ovat vakuutetun fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen toimintakyky, elämäntilanne, taloudelliset ja sosiaaliset seikat, asumisolosuhteet, koulutus, ammatti, aikaisempi toiminta ja ikä sekä muut vastaavat tekijät.
- Ammatillisen kuntoutuksen hakemiseksi tarvitaan lääkärinlausunto, jossa on kuntoutussuositus (esim. Ohjaamossa tai TYP:ssä tehty arvio ei ole riittävä)

Mitä ilman diagnoosia hakeminen tarkoittaa?

2/2

Ilman diagnoosia (ja lääkärinlausuntoa) kuntoutukseen:

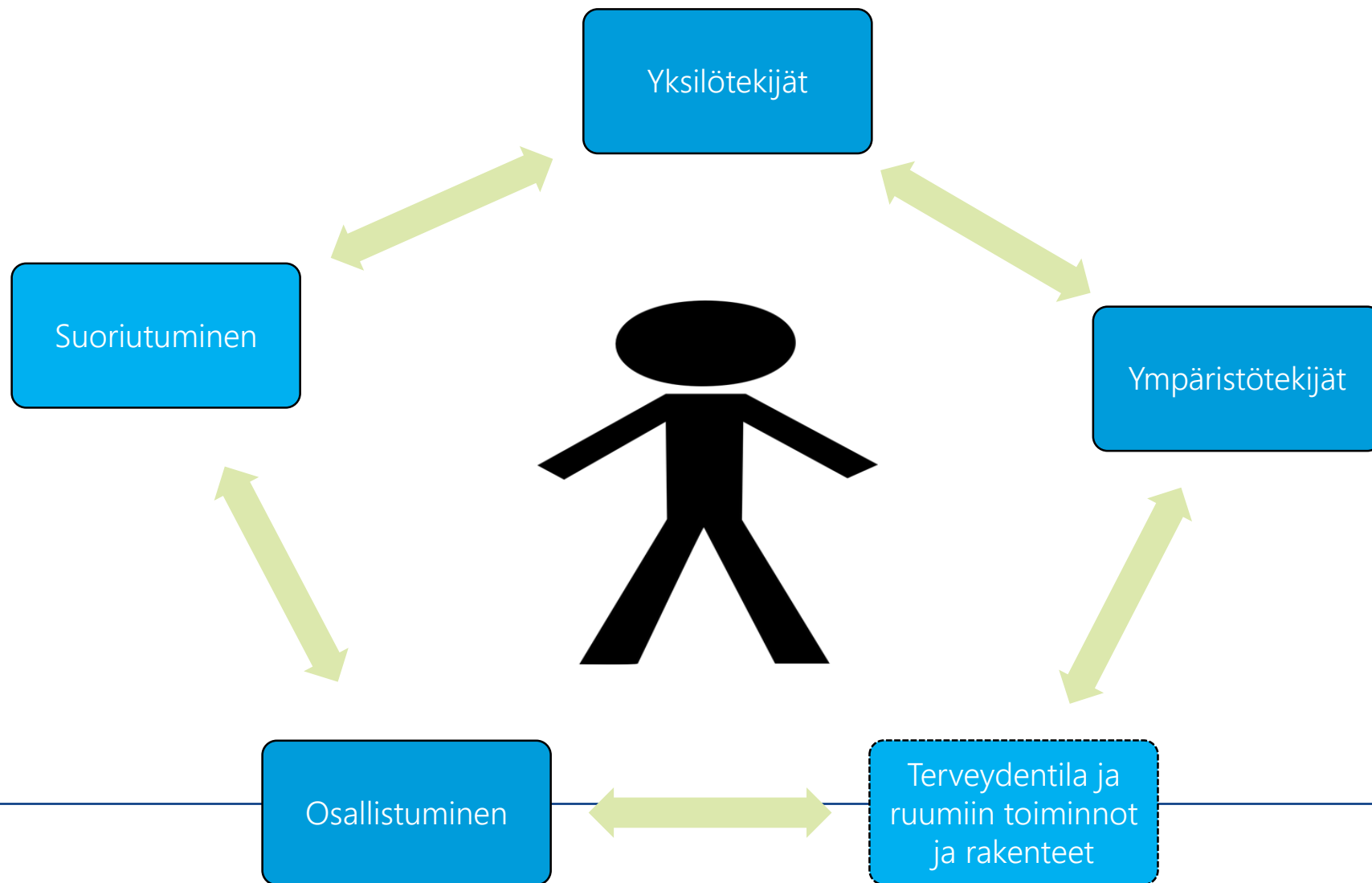
Nuorella

- ei ole todettua sairautta tai hänen sairausperusteensa eivät täytä ammatillisen kuntoutuksen edellytyksiä
 - ei ole tai hänen ei tarvitse hankkia lääketieteellisiä selvityksiä todentaakseen kuntoutuksen tarvetta
 - on heikentynyt toimintakyky ja se vaikuttaa hänen etenemiseensä ammatillisella polulla
- Toimintakyvyn heikentymistä ja Kelan kuntoutukseen ohjaamista arvioivat nyt kokeilun aikana ja jatkossa uudella tavalla myös yhteistyötahot (esim. Ohjaamojen, Etsivän nuorisotyön, TYP-toimipisteiden, sosiaalitoimen työntekijät)
- Kuntoutuksen etuuskäsittelijät Kelassa myös uuden edessä (uudet myöntämisen edellytykset)

Heikentyneen toimintakyvyn arviointi

- ICF-viitekehys tausta-ajatuksena (osallistuminen, suoriutuminen, ympäristö- ja yksilötekijät), myös vahvuudet, osaaminen ja taidot!
- Toimintakyky on olennaisesti heikentynyt, kun heikentyminen jollakin toimintakyvyn osa-alueella vaikeuttaa nuorta suunnittelemasta tulevaisuuttaan tai pääsemään työhön tai opiskelemaan.
- Toimintakyvyn arviointia varten laaditaan toimintakykysuositus niihin tilanteisiin, joissa nuori on hakeutumassa ammatilliseen kuntoutukseen ilman lääkärinlausuntoa
- THL koordinoi toimintakykysuositus-työskentelyä, jonka tavoitteena on kehittää helppokäyttöinen arviointiväline kentälle, joka tukisi myös nuoren tuen tarpeen tunnistamisessa (esim. milloin olisi NUOTTI-valmennukseen soveltuva nuori)
- Lähtökohtana nuoren oman näkemyksen arvostaminen: nuoren oma arvio tilanteestaan, tuen ja avun tarpeestaan

Toimintakyvyn eri osa-alueet

Taustalla ICF-viitekehys

Toimintakyky on moniulotteinen, näiden eri osa-alueiden yhteisvaikutuksesta muuttuva kokonaisuus.

2017

1-6/ 2018

7-12/2018

1-6/2019

**Valtion
talousarvioesitys 2018**

- Strateginen tavoite ammatillisen kuntoutuksen päivittämisestä
- Lisärahoitus Kelalle kohderyhmän nuorten palvelujen kehittämiseen
- Kehittämissuunnitelma 12/2017

Ammatillinen kuntoutus selvitys

- 3/2018 lukien ilman lääkärinlausuntoa ja suullinen hakeminen NEET-nuorille

Toimintakyky-suositus

- 1.3.- 30.6.2018
- THL koordinoi työskentelyä

Ammatillisen kuntoutuksen lainmuutoksen valmistelu (STM)

- 4/2018 kehysriihipäätös, julkisen talouden suunnitelma v. 2019-2022

**Koulutukset
yhteistyötahoille**

NUOTTI-valmennus (1.6. lukien)

- Uusi matalan kynnyksen ammatillisen kuntoutuksen palvelu

Arviointitutkimus

- 1.6.2018 – 30.6.2019
- Hämeen ammattikorkeakoulu toteuttaa
- Aineistonkeruu v. 2018 aikana, loppuraportti 6/2019

Kelan sisäinen ja ulkoinen tiedottaminen

Kiitos!

<http://www.kela.fi/neet-nuorten-kehittamishanke>

<http://www.kela.fi/nuottivalmennus>

Kela|Fpa